

Prevence a předcházení etnickým a národnostním konfliktům (IV.)

(Dokončení z minulého čísla)

Strategický cíl odstrašení

Strategicky má odstrašení vždy delší časový horizont než jednoduchá prevence nepřátelských akcí. V celkové politice NATO existují dva trendy, které zvyšují jeho věrohodnost, a tak přispívají k jeho konečnému úspěchu: *odstrašují* a *usmiřují*. To první byla vojenská komponenta a to druhé politická komponenta. Jak píše analytik S. J. Cimbala: „Krátkodobý cíl odvrácení války prostřednictvím vojenského odstrašení by měl být konečně nahrazen dlouhodobým cílem odstranění politických příčin války. Předpokládalo se, že politické příčiny války spočívaly v žárlivosti států a soupeření o území, přírodní zdroje a další žádané hodnoty. ... Krátce, NATO mělo jak nadčasové politické cíle, tak okamžité, vojenské. A tento úspěch systému vojenského odstrašení NATO připravil cestu pro důležitější transformaci Evropy do jednotného bezpečnostního společenství“ (Armáda a diplomacie budoucnosti, Praeger, New York 1992).

Co se týče úspěchu politiky odstrašování, prováděném aliancí NATO popsaném výše, byl založen na dlouhodobě zavedených vojenských kapacitách. Protože

„strategické koncepce“ jsou „spojením mezi válkou a politikou či ... mezi armádou a politikou, potom strategické koncepce světových velmocí, regionálních mocností či jednotlivých států, které hledají minimální sebeobranu“, se zhruba rozdělují do dvou kategorií:

● **strategické koncepce rozhodnutí** (strategies of decision) a

● **strategické koncepce donucení** (strategies of coercion).

Existují tři druhy strategických koncepcí rozhodnutí:

▲ *strategie zničení* (strategy of annihilation), která zničí všechny nepřátelské bojové síly;

▲ *strategie znepokojování* (strategy of vexation), zabraňující protivníkovi „užívat souvisle svých bojových sil“;

▲ *strategie ohromujícího úderu* (stunning blow), při které je nepřítel „vyveden z rovnováhy a příliš zstrašen, aby pokračoval v boji“.

Na rozdíl od strategických koncepcí rozhodnutí, které jsou především *bojovými strategiemi*, primárním účelem *strategických koncepcí donucení* je *dosažení politických cílů bez války*, tj. i za použití odstrašení. Nicméně i při strategických koncepcích donucení je hrozba války velmi důležitou komponentou; následně tyto strategie, stejně jako jejich válečná obdoba - strategie rozhodnutí, jsou velmi závislé na ozbrojených silách, bude-li nezbytné, připravených bojovat.

Spolu s uvažováním o různých odstrašujících strategiích bychom mohli také zvážit **strategické koncepce „uklidnění“** (strategies of „reassurance“). Aby odstrašování fungovalo, „obránce musí pečlivě definovat nepřijatelné akce, vyslovit odhodlání potrestat viníky, zabránit jim v dosažení jejich cílů, musí mít schopnost svou hrozbu vykonat a demonstrovat rozhodnutí toto provést“ (J. G. Stein). Avšak na rozdíl od odstrašovacích strategií, strategie uklidnění nehledá zdroj protivnickovy agrese v jeho pokusu využít vhodné příležitosti k akci, ale spíše *zkouší oslovit jeho skutečnou potřebu či slabost*. Uklidnění bychom měli pokládat vlastně za partnera odstrašení, ne za jeho alternativu.

To vše se přímo vztahuje ke světu etnických a nacionálních konfliktů. Mezinárodní společenství může odstrašením represivních akcí demonstrovat obecně sdílený zájem o legitimní bezpečnostní potřeby etnických minorit, žijících mimo území svého národního státu. Odstrašení takových akcí a projevená solidarita s etnickou skupinou ukazuje národnímu státu skutečný mezinárodní zájem nad osudem jeho etnických bratří. Současně odstrašením expanze či záboru území zklidňuje další státy, jejichž etnické minority nebudou moci přímo či nepřímo využít etnický faktor k připojení k jejich národnímu státu bez mezinárodní opozice.

Ať už si OSN vybere jakoukoli strategii, v závěrečné fázi se efektivita odstrašení zredukuje na tři komponenty, o kterých jsme se zmiňovali již dříve: **kapacitu, věrohodnost, komunikaci**. Protože jsou Spojené národy v tomto ohledu závislé na masivní mezinárodní podpoře, získávání této mezinárodní podpory je k obrazu věrohodného odstrašení OSN nutné právě tak jako vytvoření schopných ozbrojených sil - obzvláště z dlouhodobého hlediska.

Uvedu ještě několik poznámek týkajících se obtíží s vytvářením kolektivní bezpečnosti. Inis L. Claude Jr. napsal, že velká touha po kolektivní bezpečnosti je obvyklým fenoménem, který zažívají vítězové velkých koalicí okamžitě po dosažení vítězství. Jakmile „emoce z vítězství“ opadnou, vítězové dosud ochotní vytvořit kolektivní bezpečnost začínají mít ke svým závazkům ambivaletní vztah: „Jednání se stávají kouzelným slovem“ a kolektivní bezpečnost - tj. náhrada použití ozbrojených sil, je pokládána za „přísnou“, „bojechtivou“ a „nekompromisní“. Ve finální analýze je pak podpora kolektivní bezpečnosti „vysoce problematická“, neboť **klíčovým faktorem v kolektivní bezpečnosti je ochota členských států vzít na sebe „povinnost připojit se ke kolektivní akci proti agresi“**. Tato ochota by ale mohla být větší, pokud by mezinárodní společenství zavádělo věrohodný systém a strukturu kolektivního konvenčního odstrašení.

V. KOLEKTIVNÍ BEZPEČNOST, SPOJENÉ NÁRODY A KONVENČNÍ ODSTRAŠENÍ

Aby nový kolektivní bezpečnostní systém uspěl, musí být překonána apatie členských států při plnění svých závazků. To ovšem není jediným faktorem zpomalujícím účinné odstrašující operace OSN. Reforma Spojených národů je dnes právě tak potřebná, jako reforma Společnosti národů v období těsně po první světové válce, když byla Společnost národů založena.

Dva známí odborníci zabývající se OSN tvrdí, že „systém Společnosti národů vlastně nikdy dobře nefungoval, protože sklony jednotlivých členů dívat se na svou vlastní bezpečnost jako oddělitelnou od bezpečnosti těch druhých byly posíleny slabými právními závazky a neefektivními rozhodovacími procedurami“ (R. E. Riggs a J. C. Plano, Spojené národy, Pacific Grove 1988). I když bylo od časů selhání Společnosti národů jako kolektivního bezpečnostního systému mnoho uděláno, OSN má v těchto dvou oblastech ještě mnoho místa pro další zlepšování. K tomu ještě přistupuje nutnost zřízení a udržení *věrohodné odstrašující síly v rámci vojsk OSN*. Takový úkol je dostatečně obtížný i pro státy, které „vlastní“ své ozbrojené síly, a proto musí mezinárodní společenství překonat ještě mnoho překážek, než bude připraveno nasadit věrohodné odstrašující síly OSN.

Změna a reforma OSN

Při analýze ozbrojených sil určitého státu musíme brát v úvahu následující faktory: jejich velikost a strukturu, zbraňové systémy, mobilitu, logistiku (zásobování), strategické a taktické doktríny, vycvičenost, vojenské vedení, morálku, průmysl, technologii, obecnou vůli, spojenecké svazky a politické vedení. Stejně faktory ovlivňují i odstrašující síly OSN. Některá hodnotící kritéria, obzvláště když se vztahují ke zřizování a udržování efektivního odstrašení OSN, musí být ještě vypracována.

Opakuji, první mezi problémy, které musí OSN vyřešit, je udržování jednoty - ukazatele společné vůle jednotlivých států. Jeden politický pozorovatel ohledně zamýšlené intervence OSN varoval, že by sice Spojené národy mohly mít výhodu „mezinárodního oprávnění“, ale agresori budou mít na své straně „asymetrii

občanské války"; platí totiž, že „strany vyhrájí tím, že neprohrájí a po určité době, pokud budou lidské náklady stoupat příliš vysoko, odhodlání těch, kteří intervenují, polevít“ (již samotná hrozba agresorů užít síly odstraňuje nápravu a zabraňuje provedení odvetných akcí); „taková intervence potom bude jen jedním z mnoha nepřijemných závazků pro ty, kteří jsou mimo konflikt, zatímco přímí účastníci konfliktu budou pevně odhodláni zvítězit“ (S. J. Stedman).

Tento názor vystihuje všechny důvody, proč je OSN pro provedení efektivní intervence špatně vybaveno. A to zpětně omezuje schopnost OSN poskytovat jakýkoli typ efektivního odstrašení. Velký byrokratický aparát je pomalý, neúčinný a potenciál pro srážky mezi zájmy jednotlivých států předem vylučuje konstruktivní akce. „Spleť požadavků, potřeba obecného konsenzu při rozhodování a sklon ke zkratovému jednání zabraňuje Spojeným národům, když se blíží nutnost intervence, vypracovat souvislou strategii“ (opět S. J. Stedman).

Mnoho autorů se nezabývá tím, kdy může být intervence správná či spravedlivá z emocionálního hlediska, ale z pragmatičtější perspektivy - předpokládají rozšíření etnických konfliktů do častějších a početnějších válek, které mohou pravděpodobně zachvátit celé mezinárodní společenství, obzvláště v Evropě.

Tyto úvahy míří přímo k tomu hlavnímu. Není čas se dohadovat, zda jsou Spojené národy dobře vybaveny provádět odstrašení a v případě nezbytnosti i intervenční operace. Podle toho, jak je v současné době OSN organizováno a jak pracuje, pravděpodobně nikoliv. **Je to však organizace, která by měla tyto operace řídit, pokud chceme při odstrašování etnických a nacionalistických konfliktů uspět a zabránit, aby se vyvinuly do válek větších rozměrů.** Musíme se soustředit na to, jak můžeme tuto organizaci - OSN - vytvořit tak, aby byla schopna tyto věrohodné odstrašující síly organizovat.

Otázka vůdcovství

Aby se docílilo účinného odstrašení, musí za mimořádného stavu směr a způsob vedení určovat „vůdcovská elita“. Tato elita se skládá jak z těch, kteří provádějí rozhodnutí na vládní úrovni, včetně jejich bezprostředních podřízených, tak členů vládních výborů, vedoucích „výkonných orgánů“ (jako třeba armády), dodavatelů informací (např. zpravodajských organizací) a mimovládních skupin, které také mohou ovlivňovat vládní rozhodování. V každém ohledu to poskytuje Spojeným národům významnou základnu pro zlepšení svého vedení při vytváření věrohodného odstrašení. Během zavádění efektivní vojenské strategie jako části odstrašení, musí v politickém vedení také existovat *vysoká soudržnost*.

Podle názoru citovaných dvou expertů na OSN - „již při plánování a tvorbě Charty OSN bylo obecně akceptováno prvenství (tj. vedení) Rady bezpečnosti“. Neboť primární odpovědností Spojených národů bylo udržovat mír, a to bylo hlavním úkolem velmocí, které měly stálá místa v Radě bezpečnosti; a Rada bezpečnosti byla potom jen „logickým středem této odpovědnosti“. Vzhledem k tomu měla Rada bezpečnosti dvě primární funkce: urovnávat spory mírovým způsobem a čelit hrozbám míru organizováním společných akcí členských států OSN.

Efektivita, s jakou Bezpečnostní rada OSN vedla státy k tomuto cíli, je ovšem značně sporná. Neboť *aby Bezpečnostní rada mohla účinně jednat a poskytovat účinné vedení - musí být sama vedena jedním ze svých členů, tedy jedním ze stálých členů*. Historie ukazuje, že pokud kdy OSN jednalo efektivně, jednalo jedine tímto způsobem.

Kdo by ovšem měl zaujmout toto vedoucí místo, to už je jiná otázka. I. L. Claude Jr. soudí, že „možná se v OSN objeví nějakí další vůdci, ale zatím v dohledné době jsou to jediné Spojené státy, které jako poslední zbývající supervelmoc jsou schopny na sebe vzít riziko kolektivního vynucování míru“. Mohli bychom namítnout, že USA, které se samy prohlašují za „vůdce svobodného světa“, mají povinnost vést. Nemělo by nás zmást, že jednají mnohokrát samy, že se snaží rozdělovat odpovědnost. Pokud musíme jednat, když je zapotřebí „vedoucího příkladu“, jsou to USA, které jsou stále tím nejsilnějším členem OSN. Ovšem privilegium být vůdcem nemá a nemělo by připadat stále jen USA. Margaret Thatcherová i Winston Churchill jsou ukázkou toho, že *vůdcovství mohou převzít státy či jednotlivci, o kterých se vůbec nepředpokládalo, že by tuto roli mohli vůbec kdy vykonávat*.

Nicméně současná nálada v OSN není v duchu „udělejme si to sami“, ale „ať to udělají Američané“. Proto se nezdá pravděpodobné, že by v budoucnosti mohla vzniknout opět jakási „kolektivní bezpečnost“, ale spíše druh *selektivní antiagrese, pozhnané samozřejmě OSN, ale primárně mobilizované Spojenými státy*.

Je-li tento odhad správný, potom se bude opakovat podobná situace, i když jen z amerického hlediska, jako v období mezi dvěma světovými válkami, kdy systém kolektivní bezpečnosti byl veden Velkou Británií, a ostatní státy příliš mnoho chuti „angažovat se do záležitostí jiných“ neměly. USA by se neměly stát jen „rezervní silou užívanou k záchraně politické nerovnováhy v Evropě“ či něčím jako Británie před druhou světovou válkou, kdy izolacionistická Amerika odsoudila předem jakékoli úsilí o kolektivní bezpečnost.

Technická schopnost OSN organizovat a vést (schopnost velení a řízení) jakýkoli typ odstrašování koalice (ať již pro zabránění agresí nebo její potrestání) velice ovlivní hodnotu a věrohodnost odstrašovacích sil OSN. Z toho tedy plyne, že největší kus práce se bude muset udělat právě ve zlepšení a nápravě této technické schopnosti, mají-li Spojené národy hrát odpovídající roli v „novém světovém pořádku“ při odstrašování potenciálních konfliktů. Nejlepším místem kde začít je *Vojenský štábní výbor OSN*.

Musíme mít stále na mysli, že OSN i Rada bezpečnosti jsou současně zákonodárcem, soudcem a výkonnou mocí. Protože jejich členové mají „jak protikladné národní zájmy, tak společné obecné zájmy“, které vyjadřují v OSN, **jejich rozhodnutí nebudou ve své povaze právní, ale politická**. Mohou odsoudit akce, které by žádný soud neodsoudil, ale nemusí odsoudit takové akce, které znamenají přímo i narušení Charty OSN. To je pravděpodobně tím důvodem, proč jsou rozhodnutí Mezinárodního soudního dvora téměř tak důležitá, jako rozhodnutí Rady bezpečnosti, protože u Mezinárodního soudního dvora pracují nezávislí soudci, kteří rozhodují nestranně. Na druhé straně členové Rady bezpečnosti uvádějí v život politická rozhodnutí, která jsou pro danou situaci nezbytná. Svět není, a ani by neměl být, řízen nestranným rozhodováním.

Zatímco Rada bezpečnosti má primární odpovědnost a autoritu při zabezpečování světového míru a stability, Valné shromáždění slouží jako diskusní fórum. Obvykle svou úlohu plní v rozpravách a doporučeních, zprostředkováním, usmírováním a dalšími službami. Děje se tak hlavně v situacích, kdy Rada bezpečnosti nemůže pracovat, ať již kvůli velikosti její agendy, nebo - a to je ještě důležitější - protože se jednání mezi stálými členy ocitla na mrtvém bodě. Oprávnění rozhodovat bezpečnostní otázky byly Radě bezpečnosti dány rezolucí *Uniting for Peace* z listopadu 1950 a musí při nich být dosaženo 2/3 většiny ve Valném shromáždění. Zatímco tato rezoluce vděčí za svůj vznik snaze překonat sovětské (a později čínské) veto, nejvíce ji dnes využívá stále vzrůstající počet států třetího světa, které ji používají pro své zájmy. V budoucnu se jí bude zřejmě více využívat na překonání slepých uliček v jednání, ale musíme si realisticky přiznat, že bez podpory stálých členů Rady bezpečnosti není příliš funkční, vyjma těch případů, kdy bylo předem dohodnuto rozhodovat „slepeou arbitráží“, aby byly urovnány neshody mezi stálými členy Rady.

Státy OSN musí prozkoumat otázky vedení a rozhodovací procesy v rámci Spojených národů, probrat reformy, které by jim poskytly větší možnost rozhodného jednání, aniž by je zbavily větší části suverenity. Takové reformy - jako třeba otázka vedení OSN obecně - jsou prováděny jedině tehdy, jsou-li prosazovány všemi státy. Oficiální vedení OSN, tj. generální sekretář, vysocí komisaři atd. nejsou schopni tyto reformy vést, ti mohou jen celý proces připravit. Je paradoxní, že pokud státy žádají vyšší vedoucí roli OSN ve světě, musí pro sebe žádat větší vedení v oblasti reform.

Některé další faktory vyžadující naši pozornost

Vyšší vedoucí role není jedinou částí reformy, aby jsme dosáhli efektivnější odstrašující síly OSN. Schopnost kolektivního vedení určit kdo bude dalším potenciálním agresorem, určit pro tohoto agresora vhodnou odstrašující sílu, použít ji - a zároveň pokračovat v plnění normálních úkolů, to je jedním z velkých úkolů Rady bezpečnosti OSN. Tyto úkoly musí být splněny, má-li kolektivní bezpečnost naplnit svou úlohu a zachovat ve světě etnických a nacionalistických konfliktů stabilitu.

Hodnota odstrašení může být měřena tím, jak účinně může být potenciální agresor zastaven či potrestán, ale také na prvním místě - **jak účinně dokáže potlačit motivaci k agresi**. Vojenská superiorita k zastrášení agresora nepostačuje, neboť může být potenciálně překonána buď lstí, nebo překvapením. Připomínám, že dvoustranná definice „nepřítele“ ve světě etnických a nacionalistických konfliktů byla vytvořena přesně pro tento, již jednou zmiňovaný účel: Projevením mezinárodního zájmu o osud etnických minorit v jiných státech než v příslušných národních státech je národní stát zbaven motivace - respektive racionalizace jednostranné intervence. Totéž platí i pro ospravedlnění represe minorit v tom či onom státě.

Odstrašení v sobě zahrnuje odpor vůči potenciálnímu agresorovi. Zcela jistě selže, pokud budeme čekat, že agresivní státy budou jednat jen racionálně. „Irracionalita“ se dá předpokládat i v rozhodnutích, kdy „i riziko prohrané války je lepší než

žít za daného statu quo". Odstrašení musí být zaměřeno nejen na prevenci zničení celé země, ale i proti dosažení omezených cílů. Odstrašení Spojených národů musí být zaměřeno nejen na zabránění vzniku třetí světové války, ale i na prevenci omezených etnických a nacionalistických konfliktů. Ale protože v těchto etnicko-nacionalistických konfliktech je obsažen značný prvek iracionality, schopnost OSN předpovídat takové konflikty je velice omezena. To jenom zdůrazňuje potřebu, aby OSN bylo schopno takových opatření, která dokáží odvrátit agresora od jeho omezených cílů tím, že znovu zdůrazní odstrašující hrozbu. Možná zabránění agresorovi v dosažení požadovaných cílů může být tím nejlepším prostředkem odstrašení, ale není to jeho jediná forma. Odstrašující precedent může být vytvořen také tím, že bude vráceno území, kterého se tento agresor zmocnil.

Agresor může také dosáhnout překvapení tím, že bude jednat iracionálně, tj. bude útočit proti neprorazitelné obraně; nemusí si totiž zcela jasně uvědomovat věrohodnost daného odstrašení, bojovou kapacitu proti sobě stojících ozbrojených sil. Jeden autor dokonce míní, že Egypt dosáhl ve válce proti Izraeli v roce 1973 takového překvapení a úspěchu, protože nepředvídal svou neschopnost tohoto úspěchu využít. Takový agresivní čin připadal Izraeli nepochopitelný, protože Izrael znal schopnosti své vlastní armády. Egypt jednal naopak navzdory ohromným nevýhodám, protože si nebyl vědom své vlastní nedostatečnosti; byl tedy schopen dosáhnout pouze počátečního úspěchu, ale nebyl schopen dosáhnout celkového vítězství. Tato skutečnost znovu jen zdůrazňuje *nutnost mít vlastní schopné a silné ozbrojené síly, které zabezpečují odstrašující hrozbu a zároveň jasně demonstrují ochotu a schopnost tuto vojenskou hrozbu provést*. Na kolektivní úrovni OSN je to obzvláště důležité.

Aby bylo odstrašení účinné, musí být z části založeno na přesných informacích - co si nepřítel myslí a co dělá. Zpravodajství musí brát velice vyváženě do úvahy jak schopnost, tak záměr nepřítele. Základem pro zabránění potenciální agresivní akce může být třeba i neschopnost nepřítele násobit účinnost překvapivým přepadením.

Protože okamžité odstrašení vyžaduje včasné varování, které umožňuje soustředit náležitě síly způsobem, který úspěšně odstraší hrozící agresi, je tím rozhodujícím klíčem **včasné varování**. Ovšem případný neúspěch možného selhání včasného varování není v nedostatku informací, ale v jejich špatné interpretaci.

Existuje šest faktorů, které znesnadňují analýzu informací:

- potíže spojené s řádným rozlišením klíčových signálů, které signalizují hrozící nebezpečí, od zbytečných „šumů“,
- klamání nepřítele,
- osobní nedostatky při analýze zpravodajských informací, jako je třeba osobní předpojatost,
- nedostatky zpravodajské skupiny, která se „dívá na určité věci s předsudky, dané skupinovými konsenzem“,

- byrokratické nedostatky v rámci zpravodajské organizace, které jsou výsledkem špatného řízení a profesionální žárlivosti,
- konceptuální nedostatky, které vznikají, když vyšší zpravodajští pracovníci informují politiky a příliš se opírají jen o jeden zpravodajský koncept a vylučují ty ostatní.

Na úrovni Spojených národů budou tyto „překážky“ ještě více zvýrazněny, ale musíme je vyřešit.

Dalšími problémy spojenými s udržováním věrohodného odstrašení jsou **problémy fyzické, finanční, psychologické, morální, případně náklady na pohotovost spojené s „falešným poplachem“**, který se jistě vyskytne, když bude nutné podniknout určitá opatření proti něčemu, co se bude jevit jako bezprostřední hrozba agrese. Při častějším výskytu podobných signálů vznikne napjatá situace a náčelník zpravodajského odboru, který má na starosti včasné varování, se začne více zabývat příčinami těchto falešných poplachů než tím, proti čemu byla skupina určena. A situace se ještě zhorší, když se jako falešný poplach ukáže celý systém včasného varování OSN.

Zde jsou k dispozici další ponaučení z izraelsko-egyptské války v r. 1973. Někteří pozorovatelé tvrdí, že izraelské odstrašení vůči arabským státům selhalo především proto, že „Izrael byl připraven bojovat pouze za udržení statu quo“ (Avraham Ayalon, *Strategic Review* 1989). Izraelští vojenští plánovači došli k závěru, že **odstrašující síly nesmí být strukturovány a organizovány pouze jako odvetné zastrašující jednotky. Může se z nich totiž snadno stát méně pohotová armáda, neschopná postavit se či dokonce zakročit proti nepříteli, když odstrašení selže.** Možná nejdůležitějším poučením z jomkipurské války v r. 1973 bylo zjištění, že bylo chybou domnívat se, že čím vyšší je úroveň odstrašení, tím nižší může být stupeň pohotovosti. Jak jsem se již nesčíslněkrát zmínil, odstrašení a pohotovost musí jít spolu ruku v ruce.

Také jsem již několikrát poznamenal, že „je daleko účinnější odstrašení založené spíše na hrozbě okamžité odvety než odstrašení založené na potrestání v dlouhé, protahované válce“. Proto má věrohodnost odstrašení velký vliv rovnováha vojenských sil, obzvláště v krátkodobé perspektivě. To ovšem komplikuje schopnost mezinárodního společenství odstrašovat preventivními opatřeními, neboť v současné době, v daném časovém rámci, chybí rovnováha vojenských sil. Prevence agrese totiž musí být založena na věrohodných bojových silách, schopných zabránit nepříteli dosáhnout jakýchkoli zisků.

Rámcem příštího vývoje

Rámec pro současné plánování a vyhodnocování odstrašení a bojové síly OSN tvoří, jak to nazývá Avraham Ayalon, *připravenost, pohotovost a vůle (PPV)*.

● **Připravenost** zahrnuje systematické požadavky na zabezpečení jak vojenských, tak civilních kapacit poskytujících bezpečnost (tj. zpravodajství, včasné varování, mobilizační základna, vedení atd.).

● **Pohotovost** se na druhé straně dotýká schopnosti porazit nepřítele na válčisti a všeho, co zahrnuje udržování silné vojenské kapacity.

● **Vůle** „vypovídá o trvalém rozhodnutí ... nést náklady připravenosti a pohotovosti - vydržet napětí situace a bude-li to nezbytné, i války“.

I když každá z těchto tří složek je nezbytnou pro efektivní odstrašení, největšího účinku je dosaženo, když se o nich uvažuje jako o jediném „prvku“ - PPV - v tomto případě je totiž účinek celku daleko větší než účinek prostého souhrnu jeho částí.

PPV jenom neposkytuje vhodný rámec pro vyhodnocování vlastní odstrašující kapacity, ale slouží také jako vhodný rámec pro vyhodnocení celkové rovnováhy, mezi potenciálním agresorem a obrannými silami. „PPV není jenom prevencí, která zabraňuje neočekávanému překvapení, ale je spíše faktorem, který limituje ztráty a škody způsobené tímto překvapením.“ Jak říká stará moudrost, chceme-li zachovat mír, nesmíme se starat pouze v době krize, ale musíme vždy „stát připraveni, pohotovi a plni odhodlané vůle“.

Nedávné varovné zprávy o budoucnosti americké armády a jejího důstojnického sboru napovídají, že mezinárodní společenství bude muset řešit regionální konflikty pomocí mechanismu kolektivní bezpečnosti. Když A. J. Bacevich psal o nezdaru německé armády přizpůsobit se během války změnám na bojišti, poznamenal, že tento neúspěch může sloužit jako varovný příklad zejména naší době. Podstata tohoto neúspěchu byla totiž v aroganci. „Místo, aby se přizpůsobila ... měnícímu se charakteru války, vojenští představitelé tlačili na armádu, aby se přizpůsobovala jejich vlastním představám. A tak byla odsouzena k záhubě“.

Pokud metody Spojených národů zůstanou nezměněny, pokud se mezinárodní společenství nepřizpůsobí „měnícímu se charakteru“ etnických a nacionalistických konfliktů, řešení tohoto fenoménu bude odsouzeno k záhubě, protože *současná úroveň PPV je velice nízká*.

VI. ZÁVĚR

Znalec problematiky Společnosti národů a jejího rozpadu Viscount Cecil poznamenal v roce 1946, že žádný britský ministerský předseda nepodporoval dostatečně systém kolektivní bezpečnosti Společnosti národů. „Žádný z nich nebyl připraven podporovat tento systém celou vahou Spojeného království, jako kdyby hájil nezávislost a integritu britského impéria. A to je právě ten standard, podle kterého se musí posuzovat spolupráce mezinárodního společenství při udržování míru.“

Tento komentář byl původně určen na adresu Velké Británie, ale není pochyb, že se vztahoval i k ostatním členům a nečlenům Společnosti národů té doby, a právě tak se týká i dnes všech členských států OSN. Systém, jak funguje nyní, je pravděpodobně nezpůsobilý plnit požadavky odstrašování, zejména v tak složitých podmínkách, jako jsou etnické a nacionální konflikty. Bez náležité reformy se úkoly, kterými se má OSN zabývat, ještě více zkomplikují, místo aby byly vyřešeny. Přitom není žádného důvodu, abychom stáli stranou jako sklíčení pasivní diváci. Historie nám jasně ukazuje, že smlouvy zaručující se o rovnováhu sil jsou snadno

zranitelné tou stranou, která je ochotna způsobit velký konflikt. Historie také jasně vypovídá o nutnosti zamezit agresivní nacionalistická hnutí, protože jejich přímé i nepřímé důsledky mohou zažehnout ještě něco daleko ničivějšího a nebezpečnějšího. Mezinárodní společenství by mělo systém kolektivní bezpečnosti podrobit třetí zkoušce. Jinak to může mít dlouhodobé katastrofální následky.

Máme se snad vrátit do bipolárního světa studené války, ve kterém jsme se potáceli od relativní stability až k hromadnému sebezničení, nebo volit svět, kde spojené ozbrojené síly mezinárodního společenství budou odstrašovat expanzionistické a represivní tendence etnických národů?

Jako mezinárodní společenství jsme odsouzeni žít ve světě potenciálních, velmi pravděpodobných etnických a nacionálních konfliktů. Je lépe tyto konflikty řešit odstrašením než se opět vracet do světa studené války. Ale úspěch v tomto našem počínání bude vyžadovat mnohem větší úsilí, zdroje a vůli, než jsme doposud byli ochotni poskytnout.

-FUR-